

Smaastykker.

I.

Et østjyds Valfartsted fra Middelalderens Slutning.

Af *P. Severinsen.*

Til Oplysning om den religiøse Tilstand, der afløstes her i Landet ved Reformationen, hører ogsaa Kendskab til Helgendyrkelsens praktiske Udøvelse og til Datidens »Naadesteder«. Et af disse tillader jeg mig her at pege paa, skønt jeg ikke mægter at oplyse Sagen nærmere. Muligvis kan en anden komme paa Spor efter mere, naar jeg nu gør opmærksom paa den rette Adresse.

Erasmus Lætus nævner i sit Festskrift i Anledning af Christian IV.s Fødsel og Daab nogle Eksempler paa, at Dyrkelsen af visse hellige Billeder varede ved efter Reformationen og maatte udryddes ved særlige Foranstaltninger. Han nævner St. Anna i Aabenraa, vor Frue i Karup, St. Søren i Rye og St. Eobanus i Gynderup (Ny kirkehist. Sml. II. 287). Dette »Gynderup« har man søgt i Vrejlev Sogn i Vendsyssel, men rigtignok med et Spørgsmaalstegn ved (Registret i N. kh. Sml).

Utvivlsomt er her ikke Tale om den lille By i Vendsyssel, som aldrig har været Kirkeby. Det er et personligt Minde, Erasmus Lætus har optegnet. Som bekendt var han fra Ingvorstrup ved Kolindsund. Skraas over for Ingvorstrup ligger paa den anden Side af Kolindsund Kirkebyen Ginnerup, Anneks til Ørum. Kirken her er fra den senere Del af Middelalderen, men vistnok med

Materiale fra en ældre romansk Bygning, saaledes som det maatte ske, hvor man rev en lille gammel Kirke ned for at bygge en større (man sammenligne Valfartskirkerne i Rye, i Karup, i Kippinge paa Falster og i Holmstrup paa Sjælland, der alle har maattet nybygges i den senere Middelalder). Kirken har i Mands Minde haft sine store Dage, da Vilh. Beck var Sognepræst her (1865—74), og Folk fra de østlige Egne og fra Grenaa valfartede til Gudstjeneste i den, idet den laa bekvemmere end Ørum Kirke. Jeg tvivler ikke om, at det er her, man i gammel Tid har valfartet til St. Eobanus.

Denne Helgen findes ikke i vor Almanak. Han var Korbiskop i Utrecht og en tro Medhjælper for Tysklands Apostel, den hellige Bonifatius, med hvem han arbejdede paa at omvende de hedenske Friser. Sammen med Bonifatius led han Martyrdøden den 5. Juni 575. Hans Legeme blev først bragt til Utrecht, senere til Fulda og endelig til Erfurt.

Denne Helgen har vistnok været lidet kendt i Danmark. Her i Ginnerup maa der dog vel have været Relikvier af ham, og han maa have været Genstand for en særlig Ærefrygt. Dog har Erasmus Lætus vistnok nævnt ham i for store Omgivelser. Ginnerup har vistnok ikke været et Sted, som man valfartede til fra det ganske Land. Kirken har heller ikke saa store Dimensioner, som man i saa Fald maatte vente. Men for en større Omegn maa Stedets Hellighed have været saa kendt, at Barndoms-mindet herom har faaet Er. Lætus til at foretage en saadan Sammenstilling. Derved forklares baade hans Ytring og den Omstændighed, at man ikke ellers finder Helligdommen nævnt.

Muligvis ligger Helgenens Relikvier endnu i Kirkens Alter, og under Hvælvingernes Hvidtekalk sidder der maaske Malerier, som fortæller om ham.

Juli 1903.
